

Område: Sundhedsområdet
Afdeling: Projektorganisation for sygehusbyggeri
Journal nr.: 10/4281
Dato: 19. april 2010
Udarbejdet af: Jane Charlotte Andersen
E-mail: Jane.Charlotte.Andersen@regionsyddanmark.dk
Telefon: 76631360

UDKAST til notat

Ansøgning til fase 2 om tilsagnsramme fra Kvalitetsfonden

Sygehus Sønderjylland, Aabenraa

Region Syddanmark sendte den 4. juni 2009 en før-screening af Sygehus Sønderjylland i Aabenraa til Ekspertpanelet vedr. sygehusinvesteringer. I brev af 6. oktober 2009 fra Ekspertpanelet modtog Region Syddanmark en positiv tilbagemelding på før-screeningen, hvor panelet vurderede, at det fremsendte projekt med udbygningen af Aabenraa Sygehus på det foreliggende grundlag blev vurderet i overensstemmelse med en moderne sygehusstruktur og de fastlagte principper.

På den baggrund sender Region Syddanmark en ansøgning om tilsagnsramme til udbygning af sygehuset i Aabenraa til akutsygehus på et samlet beløb på 1.439 mio. kr. (2009-pl), svarende til beløbet anført i før-screeningen.

Gennemførelse af ny sygehusstruktur i Sønderjylland

Den planlægningsmæssige baggrund for Region Syddanmarks fremtidige sygehusstruktur i Sønderjylland og dermed ansøgning om tilskud til udbygning af Aabenraa Sygehus til akutsygehus er gennemførelsesplanen "Fremtidens Sygehus – fra plan til virkelighed", som blev vedtaget af regionsrådet den 29. september 2008. Planen blev dog vedtaget med et ændringsforlag, der placerer det sønderjyske akutsygehus i Aabenraa frem for Gråsten. Ved indsendelse af før-screeningen på Aabenraa Sygehus vedlagde Region Syddanmark den samlede redegørelse for tilrettelæggelsen af den fremtidige sygehusstruktur i Sønderjylland, som blev besluttet på regionsrådsmøde den 29. september 2008. Endvidere blev vedlagt tillægget til regionens gennemførelsesplan, som blev godkendt på regionsrådsmøde den 24. november 2008. Beslutningerne ligger til grund for denne ansøgning til fase 2 om tilsagnsramme fra Kvalitetsfonden. Befolkningsunderlaget for akutsygehuset i Aabenraa er således 230.000 indbyggere svarende til oplysningerne i før-screeningen.

Så sent som i 2008 var sygehusstrukturen i Sønderjylland karakteriseret ved at have akutte og stationære aktiviteter på alle fire sygehuse i Sønderjylland: Sønderborg Sygehus, Aabenraa Sygehus, Haderslev Sygehus og Tønder Sygehus. Regionsrådsbeslutningen den 24. november 2008 medfører implementering af en ny sygehusstruktur som, når den er fuldt ud gennemført om syv år, vil indeholde:

- *Akutsygehus* med fælles akutmodtagelse i Aabenraa.
- *Specialsygehus* med modtagelse af visiterede akutte medicinske patienter, stationære elektive ortopædkirurgiske patienter, ambulante funktioner inden for en række områder samt en døgndækket skadestuefunktion med lægelig back-up i Sønderborg.
- *Sammedagssygehus* med en række ambulante tilbud samt en skadeklinik i Tønder.

Det er endvidere besluttet at nybygge til psykiatrien på sygehusgrunden i Aabenraa for at samle den stationære og akutte psykiatri ved akutsygehuset, så psykiatrien kan indgå i den fælles akutmodtagelse. Herpå nedlægges de psykiatriske døgnfunktioner i Augustenborg og Haderslev.

Nybyggeri af den psykiatriske afdeling og psykiatriens andel af den fælles akutmodtagelse i Aabenraa er ikke omfattet af Region Syddanmarks ansøgning om tilsagnsramme.

For at få gennemført den nye sygehusstruktur skal sygehuset i Aabenraa udbygges til at kunne betjene et befolkningsunderlag på 230.000 indbyggere. Sygehuset i Sønderborg skal omdannes til specialsygehus, herved kan en del af sygehuset frigives til andet formål. Tønder Sygehus er omdannet til specialsygehus, og Haderslev Sygehus skal sælges, når den nye struktur er gennemført.

Den overordnede arbejdsdeling mellem de tre sygehuse er beskrevet i tillægget til gennemførelsesplanen, og den mere detaljerede arbejdsdeling vil blive reguleret af visitationsretningslinjer for håndtering af de enkelte patientgrupper.

For hurtigst muligt at højne kvaliteten og effektiviteten i det sønderjyske sygehusvæsen, har regionsrådet igangsat processen hen imod en samling af de akutte og stationære funktioner på færre enheder i Sønderjylland.

Generalplan:

Regionsrådet godkendte den 22. juni 2009 en generalplan for Sygehus Sønderjylland, som beskriver hvorledes de nuværende arealer på Aabenraa Sygehus kan indgå i det fremtidige akutsygehus, hvorledes den nye psykiatriske afdeling kan placeres på sygehusgrunden i Aabenraa, og hvorledes de funktioner, der skal placeres på Sønderborg Sygehus kan lokaliseres. Generalplanen for Sygehus Sønderjylland er den 16. juni 2009 sendt til Ekspertpanelet vedr. Sygehusinvesteringer.

Generalplanen verificerer,

- at det er muligt at udbygge Aabenraa Sygehus til akutsygehus, som er omtrent tre gange så stort som i dag, med en god logistik
- at der er plads på sygehusgrunden i Aabenraa til også at bygge den fremtidige psykiatriske afdeling hensigtsmæssigt på grunden i forhold til det somatiske akutsygehus, således at psykiatrien kan indgå i den fælles akutmodtagelse
- at der er muligt at samle de fremtidige funktioner på Sønderborg Sygehus i en afgrænset del af det nuværende sygehuskompleks på en funktionsduelig og hensigtsmæssig måde og med en god logistik

Aabenraa Sygehus

Regionsrådet besluttede endvidere den 22. juni 2009 at igangsætte planlægningen af udbygningen af Aabenraa Sygehus med en fælles akutmodtagelse, et kardiologisk sengeafsnit og et mor/barn-center. Der er tungtvejende grunde til at starte planlægningen af etablering af disse tre funktioner i Aabenraa, idet en samling af disse stationære funktioner giver væsentlige og tiltrængte driftsøkonomiske og kvalitative gevinster. Gynækologi/obstetrik er i dag fordelt på Haderslev Sygehus og Sønderborg Sygehus, hvilket betyder, at funktionerne er små og dermed sårbare. For at kunne opnå gevinsterne af konceptet "fælles akutmodtagelse" i Sønderjylland så hurtig som muligt og for at kunne rumme den tilførte akutte og stationære aktivitet, etableres en fuldt udbygget fælles akutmodtagelse på Aabenraa Sygehus med 50 senge. En flytning af det kardiologiske sengeafsnit fra Haderslev til Aabenraa medfører, at al stationær aktivitet i Haderslev ophører og dermed besparelser på vagtberedskaber og generalapparatet.

I efteråret 2009 afholdt Region Syddanmark et totalrådgiverudbud på planlægningsopgaven og gennemførelsen af byggeriet til de tre funktioner i Aabenraa, og regionsrådet godkendte den 21.

december 2009 valg af totalrådgiver til et beløb på 25 mio. kr. Region Syddanmark påtager sig risikoen for disse omkostninger, såfremt ansøgningen om tilskud fra Kvalitetsfonden ikke imødekommes.

Den nærmere planlægning af nybyggeri til at rumme de resterende funktioner på det nye akutsygehus vil starte op senere.

Tønder Sygehus

Regionsrådet godkendte den 23. marts 2009 en detailplan for omdannelsen af Tønder Sygehus til sammedagssygehus. På den baggrund ophørte den stationære aktivitet på sygehuset med udgangen af 2009. Ambulatoriefunktionerne og de sammedagsmedicinske funktioner videreføres samt den sygeplejerskebetjente skadeklinik (kl. 8.00-22.00 alle ugens dage). En røntgenfunktion med MR-scanner er etableret på sygehuset. Region Syddanmark har finansieret ændringerne.

Sønderborg Sygehus

Omdannelsen af sygehuset til specialsygehus er en længere proces, som først kan færdiggøres, når en lang række funktioner er flyttet til det fuldt udbyggede sygehus i Aabenraa. Ifølge generalplanen skal der investeres 262 mio. kr. i omdannelsen af Sønderborg Sygehus til specialsygehus. Region Syddanmark ansøger ikke Ekspertpanelet om tilsagnsramme til denne investering, idet regionsrådet planlægger selv at finansiere udgiften.

Regionsrådet godkendte den 23. marts 2009 grundlaget for omdannelsen af skadeklinikken på Sønderborg Sygehus til en døgndækket skadestuefunktion med lægelig back-up. Skadestuefunktionen bemannes af behandlersygeplejersker. Den lægelige back-up består i dagtid i, at de ortopækirurgiske overlæger i Sønderborg kan kontaktes ved behov. I aften- og nattetimerne kan lægerne på Centerskadestuen i Aabenraa kontaktes via videokonference. Med omdannelsen fra skadeklinik til skadestuefunktion er funktionen udvidet med muligheden for at foretage røntgenundersøgelser af skuldre og thorax, og åbningstiden er udvidet til døgnåben alle ugens dage. Skadestuefunktionen startede den 1. september 2009.

Haderslev Sygehus

Med henblik på at tømme sygehuset for stationær aktivitet og samle de stationære aktiviteter på kort sigt, godkendte regionsrådet den 27. april 2009 både en detailplan for flytning af den stationære geriatribehandling fra Haderslev til Sønderborg og en detailplan for flytning af den stationære apopleksibehandling fra Haderslev til Sønderborg. Ambulante funktioner fortsætter indtil videre på Haderslev Sygehus. Flytningerne er gennemført. Som tidligere nævnt tømmes sygehuset for al stationær aktivitet, når byggeriet i Aabenraa til en fælles akutmodtagelse, kardiologi og et mor/barn center står færdigt.

Den præhospitale indsats i Sønderjylland

Regionsrådet har prioriteret, at der skal ske en udbygning af det præhospitale område, og at denne udbygning skal være gennemført forud for de strukturelle ændringer, der skal gennemføres på sygehusområdet, jf. bilag.

Siden før-screeningen i juni 2009 er der foretaget følgende udbygning af det præhospitale område i Sønderjylland: Der er etableret nye ambulanceredskaber i Løgumkloster og Tinglev. Tinglev-Bovområdet dækkes også af lægebilerne fra Aabenraa og Flensborg. Derudover er dagsberedskabet i

Vojens blevet opgraderet til et døgnberedskab. Der er etableret en døgndækkende akutbil med paramedicinere i Skærbæk. I Rødding er der etableret en døgndækkende akutbil med paramedicinere. Akutbilen i Sønderborg gøres døgndækkende og bemandedes med paramedicinere. Akutbilen i Haderslev vil blive bemandede med paramedicinere og blive gjort døgndækkende i 2011.

Foruden ovennævnte udbygning kan følgende eksisterende ordninger fremhæves: Lægebilen i Aabenraa er tilknyttet og bemandede af den anæstesiologiske afdeling på Aabenraa Sygehus. På Nordals driver Sønderborg Kommune en nødbehandlerbil, som kan yde avanceret førstehjælp og anvende hjertestartere. Region Syddanmark har endvidere videreført aftalen om brug af lægehelikopteren i Niebüll.

Med den beskrevne udbygning er det Region Syddanmarks opfattelse, at regionen nu har et tætmasket net af ambulancer, akut- og lægebiler. Der planlægges af denne grund ikke med en yderligere udbygning af ambulancer, akut- og lægebiler. Den videre udbygning af det præhospitale område i regionen planlægges i stedet at ske på følgende områder:

- I samarbejde med de øvrige regioner arbejder Region Syddanmark på at få indført en sundhedsfaglig visitation på vagtcentralen.
- I samarbejde med de øvrige regioner planlægger Region Syddanmark i øjeblikket et fælles udbud af vagtcentral it, herunder en fælles elektronisk ambulancejournal for ambulancer og lægebiler med online forbindelse til skadestuen/modtagelse, integreret med sygehusenes elektroniske patientjournaler.
- Region Syddanmark har stor fokus på de tyndt befolkede udkantsområder. Følgende tiltag drøftes: Opsætning af hjertestartere, samarbejde med brandvæsnerne om nødbehandlere og frivillig akuthjælpeordninger (First Responder).

Arealbehov på akutsygehuset i Aabenraa

Før-screeningen indeholdt en genberegning af materialet for de sønderjyske sygehuse med anvendelse af de forudsætninger, som Ekspertpanelet vedr. sygehusinvesteringer lancerede i rapporten "Regionernes investerings- og sygehusplaner – screening og vurdering", november 2008, jf. Region Syddanmarks materiale indsendt til før-screeningen. Udover anvendelsen af Ekspertpanelets anbefalinger vedr. aktivitetsfremskrivning og kapacitetsudnyttelse indeholdt genberegningen en yderligere reduktion i arealet på baggrund af erfaringerne fra Ekspertpanelets beregning af tilsagnsrammen til udbygning af Kolding Sygehus, jf. Ekspertpanelets rapport fra november 2008. Genberegningen medførte, at den samlede økonomi i Aabenraa-projektet blev reduceret fra 2.474 mio. kr. til 1.439 mio. kr. (2009-pl) svarende til en reduktion i arealbehov fra ca. 94.000 m² (eksklusiv kælder) til 69.592 m² (eksklusiv kælder).

Grundlaget for før-screeningen er ikke ændret, dvs. følgende faktorer er stadig gældende:

- Arealstandarder, jf. tabel B i bilagsmaterialet
- Brutto-/nettofaktor på 2,0 for nybyggeri
- Fremskrivning af aktivitetsniveau med 50 procent stigning i ambulante aktivitet og med 20 procent reduktion i stationære sengedage
- Kapacitetsudnyttelse af de enkelte rum på 245 dage á 7 timer i gennemsnit på de konkrete lokaler

- Kvadratmeterpris på 27.000 kr. for nybyggeri inklusiv udgifter til medicoteknik, løst inventar og it

Resultatet af genberegningen er derfor stadig gældende, dvs. at det nye akutsygehus i Aabenraa skal være 69.592 m² eksklusiv kælder og 76.092 m² inklusiv kælder. Der skal nybygges 43.922 m² eksklusiv kælder.

Sideløbende med genberegningen fik Region Syddanmark lavet en generalplan for Sygehus Sønderjylland af arkitektfirmaet C.F. Møller i samarbejde med Niras A/S. Generalplanen blev godkendt på regionsrådsmøde den 22. juni 2009, og blev sendt til Ekspertpanelet den 16. juni 2009. Kapacitetsberegningerne i generalplanen tog udgangspunkt i samme aktivitetsgrundlag som genberegningen og Ekspertpanelets anbefalinger fra november 2008, men tog ikke højde for erfaringerne fra Ekspertpanelets beregning af tilsagnsrammen til Kolding Sygehus. Generalplanlæggeren kom frem til et arealbehov for akutsygehuset i Aabenraa på i alt 78.558 m² brutto, jf. side 16 i generalplanen. Dette arealbehov er 8.966 m² større end det beregnede arealbehov i henhold til genberegningen, som viste et arealbehov på i alt 69.592 m².

For at imødekomme resultatet af genberegningen indeholder generalplanen en arealreduktion på 8.966 m² for tilpasning til arealrammen i genberegningen. Som anført i generalplanen, betyder dette, at der skal findes reduktioner i de arealer, som fremgår af generalplanen. Dette arbejde skal foregå i den konkrete planlægning af byggefaserne.

Regionsrådet besluttede den 20. december 2007, at skadestuefunktionen på regionens akutsygehuse er uvisiteret med henblik på at sikre borgere let adgang til behandling af skader, og med henblik på at undgå dobbeltvisitation via praktiserende læger/lægevagt. Konsekvensen heraf for byggeriet af Aabenraa Sygehus er marginal.

Region Syddanmark er ved at være færdig med specialeplanlægningen, og den nye specialeplan har kun medført marginale ændringer i det beregnede arealbehov på Aabenraa Sygehus. I øvrigt har Sygehus Sønderjylland en fleksibilitet med hensyn til placering af ambulansetjeneste mellem Aabenraa og Sønderborg, som nogenlunde kan absorbere ændringerne i arealbehov pga. den nye specialeplan.

Projektkonometri for udbygning af Aabenraa Sygehus til akutsygehus

Som genberegningen viste, er der behov for at tilbygge i alt 43.922 m² til sygehuset i Aabenraa. Ved en kvadratmeterpris på 27.000 kr. giver det et samlet beløb på 1.186 mio. kr. inkl. it, medicoapparatur og løst inventar. Hertil kommer udgifter på 38 mio. kr. til etablering af parkeringspladser, 185 mio. kr. til ombygning af eksisterende sygehus og 32 mio. kr. til helikopterlandingsplads. I alt 1.441 mio. kr. (pga. afrundingsproblematik på 2 mio. kr.).

Økonomien er beregnet med udgangspunkt i bygningsreglement 2009 svarende til 2009-pl.

Effektiviseringsgevinster

Udbygningen af Aabenraa Sygehus til akutsygehus forventes at medføre effektiviseringsgevinster på Sygehus Sønderjyllands drift. På nuværende tidspunkt skønnes, at nybyggeriet i Aabenraa kan give en effektiviseringsgevinst på 70 mio. kr. (2009-pl) årligt ved fuld implementering. I forhold til investeringen på 1.439 mio. kr. (2009-pl) svarer det til 4,9 %. Driftsbudgettet for det fremtidige

Aabenraa Sygehus kendes ikke endnu, hvorfor effektiviseringsgevinsten i forhold til driftsbudgettet ikke kan beregnes. I vurderingen af effektiviseringsgevinsten er ikke indregnet den kommende merudgift til implementering af Sundhedsstyrelsens krav om speciallæger i tilstedeværelsesvagt.

I vurderingen er der taget højde for lukningen af Haderslev Sygehus og et mindre arealforbrug på Sønderborg Sygehus. Endvidere er følgende elementer taget i betragtning i vurderingen: Energiforbrug, bygningsvedligehold, forbedret logistik, forbedret patientsikkerhed, færre vagtlag, forbedrede arbejdsgange omkring rengøring, forbedret og hurtigere patientforløb, sygefravær og personaleomsætning.

Vurderingen af effektiviseringsgevinsten er behæftet med stor usikkerhed pga. det tidlige stadie i planlægningen af byggeriet. Region Syddanmark vil arbejde videre med beregningerne for at konkretisere effektiviseringsgevinsten. I forbindelse med konkret ansøgning om endelig tilsagn vil effektiviseringsgevinsten blive fastlagt.

Konklusion

Region Syddanmark ansøger om en tilsagnsramme på 1.439 mio. kr. (2009-pl) til udbygning af Aabenraa Sygehus til akutsygehus.

Bilag

Notatet er vedlagt følgende bilag:

- Skemamateriale
- Præhospital indsats